

Original Research

A Comprehensive Analysis of Consensual Divorce in Iran's Legal and Social Systems

Amir Lotfi¹, Amin Najafian^{2*}, Fatemeh Shadhan³

1 Student of Master's Degree in Private Law, Department of Law, Ahrar Institute of Higher Education, Rasht, Iran..

2 Assistant Professor of Islamic Jurisprudence and Foundations of Islamic Law, Department of Islamic Jurisprudence and Foundations of Islamic Law, Faculty of Humanities, Shahid Mahallati Islamic Sciences University, Qom, Iran.

3 Faculty Member in Public International Law, Department of Law, Faculty of Humanities, University of Baghdad, Baghdad, Iraq.

Article ID: ahrar-53436

Received:
November 21, 2025

Accepted:
February 19, 2026

Available online:
March 21, 2026

Keywords:
Mutual consent divorce, Iranian legal system, family counseling, psychological effects of divorce, child custody, dower and maintenance

Main Subjects:
Civil Law

Abstract

Consensual divorce, as one of the ways to end married life in Iran, has experienced significant growth in recent years. This type of divorce takes place with the spouses' agreement on all financial and non-financial matters such as mahr, alimony, child custody, and visitation, and compared with other types of divorce, it has a simpler and less contentious process. The present article, from a multidimensional perspective, examines the legal foundations, social causes, psychological effects, and strategies for reducing the harms resulting from consensual divorce. This article analyzes consensual divorce as one of the most common types of divorce in the legal system of Iran. Its aim is to examine the legal process, social and psychological effects, and its advantages and disadvantages compared with other forms of divorce. It also addresses the role of family counseling and the court in accelerating or reducing the negative effects of this type of separation.

*Corresponding Author: Amin Najafian

Address: Assistant Professor of Islamic Jurisprudence and Foundations of Islamic Law, Department of Islamic Jurisprudence and Foundations of Islamic Law, Faculty of Humanities, Shahid Mahallati Islamic Sciences University, Qom, Iran.

Email: a.najafian@gmail.com

Extended Abstract

1. Introduction

The family in Iran's social system is a fundamental unit based on religious, moral, and cultural values. Nevertheless, in recent decades, changes in lifestyle, the growth of individualism, economic pressures, and weak communication skills have led to an increase in the divorce rate, especially consensual divorce. According to Civil Registration Organization statistics, more than 35 percent of registered divorces in recent years have been consensual. This issue requires careful study regarding its effects on family structure, child-rearing, and the mental health of members of society. Divorce means freeing from restraint and bonds, and metaphorically it is used for releasing a woman from the bonds of marriage. Divorce means being freed from a bond, covenant, and promise. In Arabic, divorce is used in the form of the verbal noun *taṭlīq*, which conveys the meaning of release and divorce. Divorce is also said to mean *taṭlīq*, just as *salām* means submission and *kalām* means speaking. For the word divorce, several meanings have been mentioned, including release, freeing, abandoning, and relinquishing.

2. Theoretical Framework

Divorce means ending the marriage bond and, like marriage, it is performed by reciting a formula; however, unlike marriage, it is part of unilateral legal acts (*iqa'*), meaning it is one-sided and performed only by the man. In Sharia terminology, the word divorce refers to the removal of the marriage bond without compensation through the divorce formula and its equivalents. Amili has also defined divorce as the termination of the marriage bond and union with a specific formula. The inclusion of the requirement for a specific formula in this definition is to distinguish the annulment of marriage from the definition of divorce, because in cases where the marriage contract is annulled due to deception or a defect, a specific formula is no longer required.

3. Methodology

In writing this article, the library and documentary methods were used as the main tools for data collection and analysis. This methodology includes a systematic search in scientific databases, a careful review of legal texts, and the analysis of official documents, with the aim of achieving a comprehensive understanding of the issue under consideration.

4. Results & Discussion

Consensual divorce is a way to respectfully and peacefully end a marital relationship, but this decision should not be made solely based on impulsive emotions or temporary pressures; rather, it must be taken after careful consideration, honest dialogue, and full awareness of its legal, psychological, and social consequences. In many cases, couples turn to this type of separation due to a lack of communication skills, weaknesses in conflict resolution, and ignorance of shared responsibilities. Therefore, establishing support mechanisms, expanding family

education, strengthening pre-divorce counseling, and reforming cultural attitudes toward marriage and separation can prevent the hasty increase of this type of divorce

5. Conclusions & Suggestions

Although consensual divorce has a calmer and less troublesome process compared to other types of divorce, it still requires precision, professional consultation, and comprehensive assessment. The legislator, by requiring couples to consult with a family counselor, seeks to reduce the potential harms of this process and protect the interests of children. Ultimately, teaching marital life skills, strengthening communication, and raising public awareness can play a significant role in preventing consensual divorces and increasing the stability and strength of families.

تحلیل جامع طلاق توافقی در نظام حقوقی و اجتماعی ایران

امیر لطفی ۱، امین نجفیان ۲*، فاطمه شدهان ۳

- ۱ دانشجوی کارشناس ارشد حقوق خصوصی، گروه حقوق، موسسه آموزش عالی احرار، رشت، ایران.
- ۲ استادیار فقه و مبانی حقوق اسلامی، گروه فقه و مبانی حقوق اسلامی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه علوم اسلامی شهید محلاتی، قم، ایران.
- ۳ عضو هیات علمی حقوق بین الملل عمومی، گروه حقوق، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه بغداد، بغداد، عراق

کد مقاله: ahrar-53436	
چکیده طلاق توافقی به عنوان یکی از روش‌های پایان زندگی زنشویی در ایران، طی سال‌های اخیر رشد چشمگیری داشته است. این نوع طلاق، با توافق زوجین بر تمامی مسائل مالی و غیرمالی مانند مهریه، نفقه، حضانت و دیدار فرزندان صورت می‌گیرد و در مقایسه با سایر انواع طلاق، فرآیندی ساده‌تر و کم‌تنش‌تر دارد. مقاله حاضر با نگاهی چندبعدی، به بررسی مبانی قانونی، علل اجتماعی، آثار روانی، و راهکارهای کاهش آسیب‌های ناشی از طلاق توافقی می‌پردازد. این مقاله به تحلیل طلاق توافقی به عنوان یکی از شایع‌ترین انواع طلاق در نظام حقوقی ایران می‌پردازد. هدف بررسی فرآیند قانونی، آثار اجتماعی و روانی و مزایا و معایب آن در مقایسه با سایر اشکال طلاق است. همچنین نقش مشاوره خانواده و دادگاه در تسریع یا کاهش تأثیرات منفی این نوع جدایی مطرح می‌شود.	تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۳۰ تاریخ پذیرش: ۳۰ بهمن ۱۴۰۴ تاریخ انتشار: ۱ فروردین ۱۴۰۵ کلیدواژه‌ها: طلاق توافقی، نظام حقوقی ایران، مشاوره خانواده، آثار روانی طلاق، حضانت فرزندان، مهریه و نفقه موضوعی: حقوق مدنی

نویسنده مسئول: ، امین نجفیان

آدرس: استادیار فقه و مبانی حقوق اسلامی، گروه فقه و مبانی حقوق اسلامی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه علوم اسلامی شهید محلاتی، قم، ایران.

ایمیل: Qasemi56@iau.ac.ir

۱-مقدمه

خانواده در نظام اجتماعی ایران واحدی بنیادین است که بر پایه ارزش‌های دینی، اخلاقی و فرهنگی بنا شده است. با وجود این، در دهه‌های اخیر تغییر سبک زندگی، رشد فردگرایی، فشارهای اقتصادی و ضعف مهارت‌های ارتباطی باعث افزایش نرخ طلاق، به‌ویژه طلاق توافقی شده است. بر اساس آمار سازمان ثبت احوال، بیش از ۳۵ درصد از طلاق‌های ثبت‌شده در سال‌های اخیر به‌صورت توافقی انجام شده‌اند. این موضوع نیازمند مطالعه‌ای دقیق در زمینه آثار آن بر ساختار خانواده، تربیت فرزندان و سلامت روانی افراد جامعه است. طلاق به معنای آزاد کردن از قید و بند است و به صورت استعاره در رها کردن زن از قید و بند ازدواج استعمال شده است (قرشی بنایی ۱۳۷۱: ۲۳۱) طلاق رهایی و خالی شدن از پیوند و عهد و پیمان است (راغب اصفهانی، ۱۳۸۷: ۳۵۱). در زبان عرب طلاق را به باب تفعیل می‌برند و معنای رهایی و طلاق دادن را می‌دهد (ابن منظور ۱۴۱۴: ۱۸۷). طلاق به معنای ته تطلق است؛ مثل سلام به معنای تسلیم و کلام به معنای تکلیم (طبرسی ۱۴۱۲: ۱۲۵). برای واژه طلاق معانی متعددی از جمله رهایی، آزاد کردن، ترک کردن و وا گذاشتن ذکر شده است (محقق داماد، ۱۳۸۴: ۳۸۰).

طلاق به معنای پایان دادن به پیوند ازدواج است و مانند ازدواج با خواندن صیغه انجام می‌شود اما برخلاف ازدواج جزء ایقاعات است؛ یعنی یک طرفه است و تنها از سوی مردانجام می‌شود (مشکینی ۱۴۳۱: ۹۷). واژه ی طلاق در اصطلاح شرعی عبارت است از ازاله ی قید نکاح بدون عوض با صیغه طلاق و شبه آن (نجفی جواهری، ۱۹۸۱: ۲). عاملی نیز طلاق را به زائل کردن قید و پیوند نکاح با صیغه مخصوص تعریف کرده است (عاملی ۱۴۱۰: ۱۱). ذکر قید صیغه مخصوص در این تعریف به این دلیل است که تعریف فسخ نکاح از تعریف طلاق خارج شود زیرا در مواردی که عقد نکاح به علت تدلیس و یا عیب فسخ می‌شود، دیگر نیازی به صیغه مخصوص نیست. گاهی در تعریف طلاق، قید به غیر عوض را نیز اضافه کرده اند تا طلاق خلع و مبارات را از طلاق مطلق متمایز و جدا کنند. بنابراین طلاق یعنی انحلال عقد نکاح دائمی با صیغه مخصوص و رعایت تشریفات ویژه (محقق داماد ۱۳۸۴: ۳۸۰). مطابق قانون مرد هر زمان که بخواهد می‌تواند زن خود را طلاق دهد، این حق از حق ریاست زوج و پیمان زناشویی و زندگی مشترک ناشی و از حقوق انحصاری مرد محسوب می‌شود که در زمره قواعد آمره و الزامی است و در حدیث نبوی «الطلاقُ بید من اخذ بالسَّاق» (نوری ۱۳۲۱: ج ۳، ص ۸؛ عاملی، ۱۳۷۴: ج ۲، ص ۲۴۰) بر آن تصریح شده است (رحمانی و همکاران، ۱۳۹۶: ۸۲). برخی از حقوقدانان معتقدند: «طلاق ایقاعی تشریفاتی است که به موجب آن مرد، به اذن یا حکم دادگاه زنی را که به طور دائم باید قید زوجیت اوست رها می‌کند»

(کاتوزیان، ۱۳۹۴: ۲۷۳). از این تعریف خصوصياتی استنباط می‌شود که به نوعی وجود هر کدام شرط لازم برای تحقق طلاق است.

الف - ایقاع بودن طلاق و اینکه تنها با قصد و اراده یک نفر که در اینجا مرد یا نماینده قانونی اوست، تحقق می‌یابد.

ب - طلاق تشریفات دارد و باید با صیغه طلاق در حضور حداقل دو نفر مرد عادل جاری شود.

ج - اراده شوهر واقعی کننده طلاق است و در مواردی مانند طلاق همسر غائب دادگاه به نمایندگی از طرف زوج طلاق را جاری می‌کند.

د - طلاق با حکم دادگاه واقع می‌شود، این اذن دادگاه با عنوان گواهی عدم امکان سازش در قانون ذکر شده است.

ه - فقط انحلال نکاح دائم نیاز به جاری شدن صیغه طلاق دارد زیرا انحلال نکاح منقطع با بذل مدت از طرف شوهر یا با اتمام مدت انجام می‌شود (کاتوزیان ۱۳۹۴: ۲۷۵-۲۷۳).

از نظر ماهیت حقوقی در فقه اسلامی و قانون مدنی طلاق یک ایقاع است که از سوی مرد یا نماینده او واقع می‌شود. حتی در مواردی که طلاق بر اساس توافق زوجین و به صورت خلع یا مبارات انجام می‌شود یک عمل حقوقی یک جانبه (ایقاع) است، زیرا توافق زوجین که شرط یا انگیزه طلاق است غیر از خود آن است و طلاق یعنی آخرین عملی که با اجرای صیغه محقق می‌شود و نکاح را منحل می‌کند در هر حال یک عمل حقوقی یک جانبه است و ناشی از اراده طرفین نیست (صفایی و امامی ۱۳۸۶: ۲۵۶). مطابق حدیث نبوی و «الطلاق بید من اخذ بالساق» (نوری ۱۴۰۸: ۳۰۶). طلاق ایقاعی است که به طور یک طرفه از جانب زوج انجام می‌شود حتی در مواردی که مطابق ماده ۱۱۳۰ ق.م. حق طلاق به علت عسر و حرج به زوجه داده شده است، حاکم ولی ممتنع از طرف زوج است و طلاق را واقع می‌کند. همچنین در مواردی که مجوز طلاق پیرو یک یا چند شرط از شروط ضمن عقد نکاح داده شود در واقع زوج حق انحصاری خود را برای طلاق در هنگام انعقاد نکاح با احراز شرایط ای به زوجه واگذار کرده و زوجه به وکالت از زوج این حق را اجرا می‌کند (اسدی ۱۳۸۳: ۱۱۵). در ایقاعات اصل بر وظایف ایقاع کننده است و اثر اراده وی در مرتبه اول اهمیت دارد بنابراین اجرای طلاق توافقی بدون حضور زوج ظاهراً با اصل فوق معارض است. در طلاق توافقی زوجین در انحلال عقد نکاح با شرایط پذیرفته شده با یکدیگر توافق می‌کنند و اجرای صیغه طلاق از سوی زوج و یا وکیل وی انجام می‌شود و توافق زوجین مقدمه‌ای برای رسیدن به آن است. از آنجا که معمولاً در طلاق توافقی زوجه ایفای کامل حقوق خود از جمله نفقه ی دوران عده را مطالبه می‌کند، قطعیت اثر صیغه طلاق را می‌توان محدود به انقضای مدت

عده فرض کرد تا بدین ترتیب زوج بتواند از تصمیم خود رجوع کند. به نظر می‌رسد پذیرش این فرد برای جلوگیری از انحلال و کامل خانواده مناسب تر است و از منظر مقصد شناسی شارع نیز منوط دانستن قطعیت اثر صیغه طلاق سپری شدن مدت عده به اصول و مبانی استحکام و خانواده نزدیک تر است.

۲- طلاق توافقی

در طلاق توافقی زوج و زوجه پس از اینکه قادر به ادامه زندگی مشترک نباشند با تنظیم دادخواستی مشترک با امضای طرفین و با قید کلمه طلاق توافقی در ستون تعیین خواسته از دادگاه محترم تقاضای صدور گواهی عدم امکان سازش به صورت توافقی می‌کنند. قاعده بر این است که اسامی زوجین با هم در ستون خواهان و توافقات به عمل آمده در مورد مهریه، نفقه و حضانت فرزند مشترک در صورت وجود آن و حقوق دیگر زوجه در متن دادخواست ذکر می‌شود. با توجه به توافق زوجین در طلاق توافقی صدور حکم زمان زیادی طول نخواهد کشید و دادگاه ضمن جلب نظر داور به منظور اصلاح ذات البین و موفق نبودن ایشان در این خصوص حکم را صادر کنند. در واقع ارکان اصلی طلاق توافقی که عبارت است از توافق مقدماتی، گواهی عدم امکان سازش و اجرای صیغه طلاق. قانون حمایت خانواده سال ۱۳۹۱ اجرای گواهی عدم امکان سازش که بر اساس توافق زوجین صادر شده است را به رضایت زوج به اجرای آن منوط کرده است (اسدی و شکری، ۱۳۹۴: ۴۷۱). به این معنا که با وجود توافق در صدور حکم طلاق، باز هم این زوج است که بایستی به امر طلاق مبادرت کند و این به علت ایقاعی بودن اثر طلاق است. قانون مدنی به تبعیت از احکام فقهی از طلاق توافقی نام نبرده است، بلکه اعطای اختیار طلاق زن از جانب مرد و نیز اجازه گرفتن طلاق (قضایی) در موارد خاص برای زن درج شده است؛ از جمله ترک نفقه، سوء معاشرت، امراض مسریه و... که همگی را می‌توان جزء عسر و حرج قرار داد (صفایی و امامی، ۱۳۸۶: ۱۷۷). طلاق توافقی بخصوص در مواردی که زوجین فرزند مشترک دارند توصیه می‌شود این نوع طلاق می‌تواند به وضعیت مطلوب تر فرزندان کمک کند زیرا در سایر طلاق‌ها کشمکش و جدال والدین بر سر احقاق حقوق مالی و غیرمالی آن‌دو در جریان فرآیندهای قانونی، کودکان طلاق را به تعارض‌های شدید مبتلا می‌کند. روند رشد فزاینده طلاق در سال‌های اخیر و نگرانی جامعه شناسان و روانشناسان و مسئولین کشور از انحلال روز افزون خانواده‌ها باعث شد که پژوهشگران درباره علل و عوامل ایجاد طلاق، تحلیل قوانین و مقررات موجود و میزان بازدارندگی از طلاق و زمینه سازی و تسهیل وقوع آن، بیش از پیش تحقیق و بررسی کنند. پژوهش‌ها حاکی از نسبت بالای تعداد طلاق توافقی در مقایسه با طلاق غیر توافقی است به طوری که حدود دو سوم از تقاضاهای طلاق از نوع توافقی است. مطالعات نوعی تغییر نگرش در میان افراد

متقاضی طلاق توافقی را نشان می‌دهد به طوری که افراد دیگر طلاق را امری مذموم نمی‌دانند همچنین مطالعات نشان می‌دهند که علاوه بر انجام سریع تر و آسان تر طلاق توافقی، متقاضیان این نوع طلاق حمایت اجتماعی بیشتری می‌شوند (ساروخانی ۱۳۹۱: ۳). در سال ۱۳۸۵، معاون وقت قوه قضاییه اعلام کرد که ۸۲ درصد طلاق‌ها را طلاق‌های توافقی تشکیل می‌دهند.

۱-۲- مفهوم حقوقی طلاق توافقی

در قانون مدنی ایران، حق طلاق اصولاً با مرد است، اما در طلاق توافقی، زن و شوهر با اراده مشترک تصمیم می‌گیرند به زندگی مشترک خود خاتمه دهند. این نوع طلاق در ماده ۲۵ قانون حمایت خانواده (مصوب ۱۳۹۱) تعریف شده و یکی از مواردی است که بدون دعوای قضایی طولانی قابل ثبت و اجراست.

۲-۲- مراحل حقوقی طلاق توافقی

فرآیند طلاق توافقی با ثبت درخواست در دفتر خدمات الکترونیک قضایی توسط یکی از زوجین یا وکیل آغاز می‌شود. سپس پرونده به مرکز مشاوره خانواده ارجاع می‌گردد تا علل اختلاف و امکان سازش بررسی شود. در ادامه، توافقات مربوط به مهریه، نفقه، جهیزیه، حضانت فرزند و حق ملاقات تنظیم می‌شود. پس از صدور گواهی عدم انصراف از طلاق، زوجین در دادگاه خانواده حاضر می‌شوند و قاضی توافقات را تأیید می‌کند. در پایان، صیغه طلاق در دفترخانه رسمی اجرا می‌شود. این روند معمولاً ۲ تا ۴ هفته طول می‌کشد.

۲-۳- عوامل مؤثر بر افزایش طلاق توافقی

پژوهش‌های اجتماعی نشان می‌دهد که افزایش این نوع طلاق تنها به جنبه قانونی محدود نمی‌شود، بلکه دلایل فرهنگی، اقتصادی و روانی متعددی در آن دخیل‌اند. در حوزه عوامل فرهنگی و اجتماعی، کاهش نقش سنت‌ها در انتخاب همسر، رشد فردگرایی و استقلال اقتصادی زنان، ضعف در مهارت‌های ارتباطی و حل تعارض، و انتظارات غیرواقعی نسل جوان از ازدواج از مهم‌ترین دلایل به شمار می‌روند. از سوی دیگر، عوامل اقتصادی مانند فشار مالی بر خانواده‌ها، بیکاری و کاهش درآمد، و اختلاف سطح اقتصادی زوجین نیز نقش بسزایی در شکل‌گیری این پدیده دارند. افزون بر این، عوامل روانی شامل افسردگی، اضطراب و نارضایتی عاطفی، سردی روابط زناشویی و کاهش اعتماد متقابل، و نبود حمایت خانوادگی و اجتماعی هنگام بروز اختلاف، زمینه را برای تصمیم به جدایی فراهم می‌کنند. بنابراین، طلاق توافقی

نتیجه تعامل پیچیده مجموعه‌ای از عوامل فرهنگی، اقتصادی و روانی است که تبیین آن نیازمند نگاهی چندبعدی و همه‌جانبه خواهد بود.

۲-۴- آثار روانی و اجتماعی طلاق توافقی

طلاق توافقی پیامدهای گسترده‌ای بر فرد، فرزندان و جامعه دارد. بر فرد، موجب احساس شکست، اضطراب، کاهش عزت‌نفس و دشواری در سازگاری با زندگی پس از طلاق می‌شود. فرزندان نیز فشارهای عاطفی، افت تحصیلی و سردرگمی هویتی را تجربه می‌کنند. در سطح کلان، جامعه با افزایش نرخ تجرد، تغییر نگرش نسبت به نهاد خانواده و نیاز فزاینده به خدمات مشاوره روبرو است. با وجود این چالش‌ها، طلاق توافقی نسبت به سایر روش‌های جدایی، فرآیندی سریع‌تر و کم‌تنش‌تر دارد که موجب کاهش درگیری‌های حقوقی زوجین می‌شود، هرچند که همچنان مستلزم توجه دقیق به آسیب‌های روانی و اجتماعی است.

طلاق توافقی مزایای مهمی دارد؛ از جمله کاهش درگیری و اختلاف در دادگاه، صرفه‌جویی در زمان و هزینه، کاهش تنش میان زوجین، حفظ احترام متقابل و سرعت در انجام مراحل حقوقی. این نوع طلاق همچنین می‌تواند موجب ثبات نسبی در روابط پس از جدایی شود و هزینه‌های دادرسی و وکالت را کاهش دهد. با این حال، معایب آن نیز قابل توجه است. تصمیم‌گیری عجولانه در شرایط احساسی، بررسی‌نشدن دلایل شکست ازدواج، احتمال توافقات ناعادلانه، به‌ویژه برای زنان، و فشار روانی یا خانوادگی از مهم‌ترین مشکلات آن است. همچنین فرزندان ممکن است با آسیب‌های عاطفی و روانی بلندمدت روبرو شوند.

۲-۵- نقش مشاوره خانواده و پیشگیری

مشاوران خانواده و روانشناسان نقش بسیار مهمی در کاهش طلاق توافقی دارند، زیرا بسیاری از زوجها پیش از رسیدن به مرحله جدایی، درگیر تنش‌های عاطفی، سوءتفاهم و ضعف در مهارت‌های ارتباطی هستند. در مراکز مشاوره، تلاش می‌شود با آموزش مهارت‌های گفت‌وگو، همدلی، کنترل خشم و حل تعارض، از تصمیم‌های شتاب‌زده و احساسی جلوگیری شود و فرصتی برای بازنگری در رابطه فراهم آید. مشاوره حرفه‌ای می‌تواند به زوجین کمک کند تا ریشه اختلافات خود را بهتر بشناسند و در صورت امکان، راه‌حل‌های سازنده‌تری برای ادامه زندگی مشترک بیابند. از مهم‌ترین پیشنهادها برای کاهش طلاق توافقی می‌توان به گسترش دوره‌های آموزشی پیش از ازدواج، مشاوره اجباری هنگام تشکیل پرونده طلاق، تقویت فرهنگ گفت‌وگو و سازش در خانواده‌ها، و نیز حمایت مالی و روانی از زوج‌های جوان در سال‌های

ابتدایی ازدواج اشاره کرد. اجرای این راهکارها می‌تواند هم از فروپاشی خانواده جلوگیری کند و هم آسیب‌های فردی و اجتماعی ناشی از طلاق را کاهش دهد.

۳- نتیجه‌گیری

طلاق توافقی راهی برای پایان محترمانه یک رابطه زناشویی است، اما این تصمیم باید پس از بررسی دقیق و با آگاهی کامل از پیامدهای آن گرفته شود. ایجاد سازوکارهای حمایتی، گسترش آموزش‌های خانواده و اصلاح نگرش‌های فرهنگی نسبت به ازدواج و طلاق می‌تواند از افزایش سریع این نوع جدایی جلوگیری کند. طلاق توافقی، گرچه راهی آرام‌تر برای جدایی زوجین محسوب می‌شود، اما همچنان نیازمند دقت، مشورت و ارزیابی همه‌جانبه است. قانونگذار با الزام به مراجعه مشاور خانواده، سعی در کاهش آسیب‌های این نوع جدایی دارد. آگاهی، گفت‌وگو و آموزش مهارت‌های زندگی زناشویی می‌تواند نقش کلیدی در پیشگیری از طلاق‌های توافقی و افزایش پایداری خانواده‌ها ایفا کند.

References

1. Asadzadeh, M. R. (2021). Family law in the Iranian legal system. Dadgostar Publishing. **[In Persian]**
2. Bolvardi, T., Bolvardi, Z. M., & Aghajani, M. (n.d.). Determinants of the tendency toward consensual divorce. Journal of Qualitative Research in Health Sciences. **[In Persian]**
3. Civil Code of the Islamic Republic of Iran. (n.d.). Marriage and divorce chapter (Articles 1120-1157). **[In Persian]**
4. Executive Regulations of the Family Protection Law. (2015). Ministry of Justice of the Islamic Republic of Iran. **[In Persian]**
5. Family Protection Law. (2012). Articles 25, 26 and 28. **[In Persian]**
6. Ghasemi, A., & Saroukhani, B. (n.d.). Factors related to divorce in couples applying for consensual divorce (Kermanshah city). **[In Persian]**
7. Hosseini, R., & Jafari, M. (2021). The impact of economic pressures on couples' decision-making for consensual divorce. Journal of Applied Psychology Research, 8(4). **[In Persian]**
8. Judiciary of the Islamic Republic of Iran. (n.d.). Family services guide. <https://www.mizanonline.ir> **[In Persian]**
9. Kiani, F. (2022). Investigating the factors affecting the increase in consensual divorce in metropolitan Tehran. Iranian Social Studies Quarterly, (2). **[In Persian]**
10. Kulayni, M. Y. (n.d.). Al-Kafi. Dar al-Kutub al-Islamiyyah. **[In Persian]**

11. Mohebbi, S. F. (2012). Sociological explanation of divorce. In Strategic thoughts on women and family (pp. 961-984). Payam-e Edalat. **[In Persian]**
12. Mohammadi, Z. (2020). Family psychology and the issue of divorce. Rooshd Publishing. **[In Persian]**
13. Mousavi, S. (2020). Critical analysis of the litigation process in consensual divorce. Judiciary Legal Journal, (112). **[In Persian]**
14. Mozaheri, A. A. (2019). Sociological analysis of divorce in Iran. University of Tehran Press. **[In Persian]**
15. National Organization for Civil Registration. (n.d.). Annual report on marriage and divorce. <https://www.sabteahval.ir> **[In Persian]**
16. Roshani, S., Tafteh, M., & Khosravi, Z. (n.d.). Meta-analysis of divorce studies in Iran in the last two decades (1998-2018) and providing strategies to reduce divorce and its negative consequences for women and children. **[In Persian]**
17. Saroukhani, B. (1997). Divorce: A research on understanding the reality and its factors. University of Tehran Press. **[In Persian]**
18. Shariati, E., & Safdarzadeh, S. F. (2017). Nature and effects of consensual divorce in jurisprudence and law. Women and Family Cultural-Social Council Quarterly, 20(78), 89-106. **[In Persian]**
19. The Holy Quran. (n.d.).

20. Timouri, N. (2018). Consensual divorce and its effects on family relationships. Legal View Publishing. **[In Persian]**